וממשמש בבגדו. פרש"י להעביר הכינה העוקלתו אבל לא מתעטף אם נפלה טליתו ותרי מילי נינהו. ור"ח פי' דחדא מילתא היא פי' ממשמש בבגדו תקן (פ) שלא יפול מעל ראשו אבל אם נפל מעל ראשו לא היה מתעטף שהרי היא הפסקה אם מתעטף כיון שנפל לגמרי אבל לתקן קצת שלא יפול לא הוי הפסקה:

ואומר רבון העולמים. מיד בתמצע תפלתו ואח"כ מתחיל ממקום שפסק:

אמר ליה לדידי לא סבירא לי. פירוש משום תרתי מילי חדא דסבירנא דאינו חוזר לראש דאמר רבי יוחנן (ר"ה דף ל"ד:) שמע תשע תקיעות בתשע שעות יצא ועוד דסבירא לי מניח ידו על פיו ואם כן הוי ליה לאוי אלא לדידך דסבירא לך דחייב להפסיק וכו':

בחבלי השוא. כלומר בחנם מושכים עליהם עון כי טוב היה שלא היו מקיימין[א] אותו כלל: (ב) **פסק.** רבינו חננאל כרב חסדא דאסור לקרות ק"ש אפילו נותה תחת בגדו על בשרו וס"ל כל עצמותי תאמרנה (תהלים לה) [ב]דאע"ג דר' חסדא תלמיד דר' הונא הוה לחומרא אזלינן ורב אלפס פסק כרב הונא מדאקשי גמרא מייה ביומא פרק הממונה (ד' נ.): לית

מבליעו באפרקסותו א"ל אנא [ג]אנינא דעתאי: [ד]המשמיע קולו בתפלתו הרי זה מקטני אמנה: אמר רב הונא [ה]לא שנו אלא שיכול לכוין את לבו בלחש אבל אין יכול לכוין את לבו בלחש מותר וה"מ ביחיד אבל בצבור אתי למיטרד צבורא: רבי אבא הוה קא משתמיט מיניה דרב יהודה דהוה קא בעי למיסק לארעא דישראל [ו]דאמר רב יהודה [ז]כל העולה מבבל לא"י עובר בעשה שנאמר [1]בבלה יובאו ושמה יהיו עד יום פקדי אותם נאם ה' אמר איזיל ואשמע מיניה מילתא [ח]מבית וועדא והדר אפיק אזל אשכחיה לתנא דקתני קמיה דרב יהודה [ט]היה עומד בתפלה ונתעטש ממתין עד שיכלה [י]הרוח וחוזר ומתפלל איכא דאמרי [יא]היה עומד בתפלה ובקש להתעטש מרחיק לאחריו ד' אמות ומתעטש וממתין עד שיכלה הרוח וחוזר ומתפלל ואומר רבש"ע יצרתנו נקבים נקבים חלולים חלולים גלוי וידוע לפניך חרפתנו וכלימתנו בחיינו ובאחריתנו רמה ותולעה ומתחיל ממקום שפסק [א] אמר ליה [יב] [יג]אילו לא באתי אלא לשמוע דבר זה דיי: ת"ר היה ישן בטליתו ואינו יכול להוציא את ראשו מפני הצנה חוצץ בטליתו על צוארו וקורא ק"ש וי"א על [יד]לבו ותנא קמא הרי לבו רואה את הערוה קסבר לבו רואה את הערוה מותר אמר רב הונא א"ר יוחנן היה מהלך במבואות המטונפות מניח ידו על פיו וקורא ק"ש א"ל רב חסדא האלהים אם אמרה לי ר' יוחנן בפומיה לא צייתנא ליה איכא דאמרי אמר רבה בר בר חנה אמר ריב"ל היה מהלך במבואות המטונפות מניח ידו על פיו וקורא ק"ש א"ל ר' חסדא האלהים אם אמרה לי ריב"ל בפומיה לא צייתנא ליה ומי אמר ר' הונא הכי והאמר רב הונא [טו]ת"ח אסור לו לעמוד במקום הטנופת לפי שאי אפשר לו לעמוד בלי הרהור תורה לא קשיא כאן בעומד כאן במהלך ומי אמר רבי יוחנן הכי והאמר [טז]רבה בר בר חנה א"ר יוחנן [טז]בכל מקום מותר להרהר בדברי תורה חוץ מבית המרחץ ומבית הכסא וכי תימא הכא נמי כאן בעומד כאן במהלך איני והא [יח]רבי אבהו הוה קא אזיל בתריה דרבי יוחנן והוה קא קרי ק"ש כי מטא במבואות המטונפות אשתיק א"ל לר' יוחנן [יט]להיכן אהדר [כ]א"ל אם שהית כדי לגמור את כולה חזור לראש הכי קאמר ליה לדידי לא סבירא לי לדידך דסבירא לך אם שהית כדי לגמור את כולה חזור לראש תניא כותיה דרב הונא תניא כותיה דרב חסדא תניא כותיה דרב הונא המהלך במבואות המטונפות מניח ידו על פיו ויקרא ק"ש תניא כותיה דרב חסדא [כא]היה מהלך במבואות המטונפות לא יקרא ק"ש ולא עוד אלא שאם היה קורא ובא פוסק לא פסק מאי אמר ר' מיאשה בר בריה דריב"ל עליו הכתוב אומר [2]וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים ומשפטים לא יחיו [בהם] ר' אסי אמר [3]הוי מושכי העון בחבלי השוא רב אדא בר אהבה אמר מהכא [4]כי דבר ה' בזה ואם פסק מה שכרו אמר ר' אבהו עליו הכתוב אומר [5]ובדבר הזה תאריכו ימים: אמר רב הונא היתה טליתו חגורה לו על מתניו מותר לקרות ק"ש תניא נמי הכי [כב]היתה טליתו של בגד ושל עור ושל שק חגורה על מתניו מותר לקרות ק"ש אבל

[א] ומממשמש בבגדו [ב]אבל לא היה מתעטף [ג]וכשהוא מפהק היה מניח ידו על סנטרו מיתיבי המשמיע קולו בתפלתו הרי זה מקטני אמנה המגביה קולו בתפלתו הרי זה מנביאי השקר מגהק ומפהק הרי זה מגסי הרוח המתעטש בתפלתו סימן רע לו ויש אומרים [ד] ניכר שהוא מכוער הרק בתפלתו כאילו רק בפני המלך בשלמא מגהק ומפהק לא קשיא [ה]כאן לאונסו כאן לרצונו אלא מתעטש אמתעטש קשיא מתעטש אמתעטש נמי לא קשיא [ו]כאן מלמעלה כאן מלמטה דאמר רב זירא הא מילתא [ז]אבלעא לי בי רב המנונא [ז]ותקילא לי כי כולי תלמודאי המתעטש בתפלתו סימן יפה לו כשם שעושים לו נחת רוח מלמטה כך עושין לו נחת רוח מלמעלה אלא רק ארק קשיא רק ארק נמי לא קשיא אפשר כדרב יהודה דאמר רב יהודה [ח]היה עומד בתפלה ונזדמן לו רוק מבליעו בטליתו ואם טלית נאה הוא מבליעו באפרקסותו רבינא הוה קאי אחורי דרב אשי נזדמן לו רוק פתקיה לאחוריה א"ל לא סבר לה מר להא דרב יהודה

[ט] תיבת וכשהוא מפהק ליתא מן הגמ' אלא מפירש"י נכתב בגמ' רש"ש. [י] ס"א מיעבי לי. [יא] [ממנחות יח.]. [יב] שבת מפ. כתובות קי:. [יג] מבית וועדא ואמי ואזיל כל"ל רש"ל. [יד] [כ"כ בכת"י אבל בטוש"ע ליתא בכת"י]. [טו] [נעיל נח. שבת מפ.]. [טז] שבת מ: קנ. קדושין נ:. ע"ג מד: זבחים קב:. [יח] ר"ה לד:. [יט] [נעיל כג.]. [כ] תוספתא פ"ב ה"ט. [כא] [שיין לקמן כה.].

תורה אור השלם

1. בָּבֶלָה יוּבָאוּ וְשָׁמָּה יִהְיוּ עַד יוֹם פְּקֻדִי אֹתָם נְאֻם יְיָ וְהַעֲלִיתִים וְהֲשִׁיבֹתִים אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה:
ירמיהו כז כב
2. וְגַם אֲנִי נָתַתִּי לָהֶם חֻקִּים לֹא טוֹבִים וּמִשְׁפָּטִים לֹא יִחְיוּ בָּהֶם:
יחזקאל כ כה
3. הוֹי מֹשְׁכֵי הָעָוֹן בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה חַטָּאָה: ישעיהו ה יח
4. כִּי דְבַר יְיָ בָּזָה וְאֶת מִצְוָתוֹ הֵפֵר הִכָּרֵת תִּכָּרֵת הַנֶּפֶשׁ הַהִוא עֲוֹנָהּ בָּהּ:
במדבר טו לא
5. כִּי לֹא דָבָר רֵק הוּא מִכֶּם כִּי הוּא חַיֵּיכֶם וּבַדָּבָר הַזֶּה תַּאֲרִיכוּ יָמִים עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים אֶת הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה לָרִשְׁתָּהּ:
דברים לב מז

הגהות הב"ח

(א) גמ' המגהק והמפהק וכו' ויש אומרים (ויכר שהוא מכוער) מא"מ וכ"כ ס"א שהוא עכרן: (ב) שם אמר אילו כל"ל ותיבת ליה נמחק: (ג) שם ר' אסי אמר מהכא הוי מוסכי: (ד) רש"י ד"ה הרי זה וכו' לחם הס"ד ואח"כ מ"ה המגביה הכינה הרי זה מנביאי: (ה) תוס' ד"ה וממשמש וכו' תקן בגדו שלא יפול:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה פסק ר"ח וכו' דאע"ג דר"ח וכו'. עי' בב"מ (דף ג"ג ע"א):

הגהות הגר"א

[א] גמרא (וממתיל ממקום שפסק) תפ"מ (וכ"מ בתוס' ורלפ"ש ותר"י דל"ג לה):

מוסף תוספות

א. בתוס' רי"ש כתב. מוטב שלא יקראוה.

לעזי רש"י

מנטו"ן [מינטו"ן]. סנטר.

רב ניסים גאון

הזכיר טבעת שהוא תכשיט שבחוץ עם כומז שהוא תכשיט שבפנים ובתר הכי הוזכרה שמעתא דרב ששת והתם היא עיקרה ולא הוזכרה בכאן אלא כדי להקשות ממנה:

מוסף רש"י

סנטרו. מקום חיבור שני הלחיים יחד (ויקרא יט כז. מכות כא. שבועות ג.). **אבלעא לי.** הטעימני ולמדני (מנחות יז.). **דהוה קא בעי למיסק לארעא דישראל.** ור' יהודה לא סבירא ליה, ויש פן יגזור עליו מלילך (שבת מא. וכנר"ז כתובות קי:). **לדידי לא סבירא לי.** מה שהפקתם, דאית ליה לר' יוחנן היה קורא ק"ש והגיע למבואות המטונפות מניח ידו על פיו וקורא, ולא סבירא לי נמי דמשום שהה יהא צריך לחזור (ר"ה לד:). **לדידך דסבירא לך.** ואתה חולק עלי בתמיהן, דסיון דקא בעית מהו לגומרה מכלל דסבירא לך סרוגין מעכבי קריית, ומבעיא לך בכמה הוי סרוגין (שם).

רבינו חננאל

וממשמש בבגדו. פי' בטליתו הפרוסה עליו. **אבל לא היה מתעטף.** פי', וממשמש בבגדו [בתפלתו], ולא נתעטף חדא מילתא הוא, כלומר שתקן בגדו שלא יפול מעל ראשו, אבל אם נפל מעל ראשו לא היה מתעטף, שהיה חושבו הפסקה להתעטף בתפלתו, אבל לתקן טליתו עליו שלא יפול מעליו אין זו הפסקה. **ולא** ניח ידו על סנטרו. פי', לא הניח ידו על צדו וזן כסליו שנראה כעומד בקלות ראש. **א"ל אנא אנינא דעתא.** הכי הלכתא דכל מאן דאנינא דעתיה זורקו לאחוריו ובלבד שלא יזרקהו באיסטלין. **ת"ר היה ישן בטליתו ואינו יכול להוציא את ראשו מפני הצנה חוצץ בטליתו על צוארו וקורא ק"ש וי"א על לבו.** והלכתא לבו רואה את הערוה אסור, מדפריך סתמא דגמרא והרי לבו רואה את הערוה. **אמר ליה רב חסדא האלהים אם אמרה לי ר' יוחנן בפומיה לא צייתנא ליה.** פירוש, מדאמר רב חסדא האלהים אי אמר ר' יוחנן בפומא לא צייתנא ליה, ש"מ דקבלה היתה בידו דאסור, ובא רב הונא להתירו, ולא קבלה רב חסדא. אע"ג דרב חסדא תלמיד לגבי רב הונא ורבי יוחנן, קיי"ל כוותיה דאסור, מדהני אמוראי כולהו מסייעי טעמיה דהא תנא דקאי כרב חסדא, ש"מ דלהכתא כוותיה.